

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner på ca 111,4 miljarder kronor för 2018. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag.

Förslagen i budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:1 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Cirka 20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	6
Anslag inom utgiftsområde 25	6
Propositionen	6
Motionerna	11
Utskottets ställningstagande	17
Särskilda yttranden	21
1. Anslag inom utgiftsområde 25 (M)	21
2. Anslag inom utgiftsområde 25 (SD)	22
3. Anslag inom utgiftsområde 25 (C)	23
4. Anslag inom utgiftsområde 25 (L)	23
5. Anslag inom utgiftsområde 25 (KD)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Propositionen	26
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	26
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	26
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	29
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	30
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2018	9
Tabell 2 Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2018	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslag inom utgiftsområde 25

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 25 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 25 punkt 1 och avslår motionerna

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 8,
 2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 19,
 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 17,
 2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 13,
 2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 3,
 2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,
 2017/18:3065 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD),
 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 30, 33, 35 och 36,
 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 3,
 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,
 2017/18:3706 av Emil Källström m.fl. (C),
 2017/18:3796 av Mats Persson m.fl. (L),
 2017/18:3851 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M),
 2017/18:3857 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 11–15 och
 2017/18:3871 av Jakob Forssmed m.fl. (KD).

Stockholm den 7 december 2017

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M)*, Monica Green (S), Maria Plass (M)*, Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD)*, Ingemar Nilsson (S), Niklas Wykman (M)*, Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD)*, Mats Persson (L)*, Jakob Forssmed (KD)*, Adnan Dibrani (S), Anette Åkesson (M)*, Peter Helander (C)*, Rasmus Ling (MP) och Håkan Svenneling (V).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2017/18:1 i de delar som gäller utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2018 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2018 för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner till 111 385 miljoner kronor (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54). I detta ärende ska finansutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottets beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottets uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 25 i budgetpropositionen. Analysen ligger till

grund för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att målet för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och i motioner som gäller anslag inom utgiftsområde 25.

Utskottets överväganden

Anslag inom utgiftsområde 25

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i enlighet med regeringens förslag och avslår oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

Utgiftsområdet Allmänna bidrag till kommuner omfattar fem anslag; 1:1 Kommunalekonomisk utjämning, 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader, 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer, 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen och 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet.

Målet för utgiftsområdet är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 25

I propositionen framhålls att resultatredovisningen för utgiftsområde 25 skiljer sig från den för andra utgiftsområden. Ramarna för den kommunala verksamheten sätts av riksdagen och regeringen i form av lagar och förordningar. Ansvar för en stor del av den svenska offentliga förvaltningen, som t.ex. hälso- och sjukvård, omsorgsverksamhet och utbildningsverksamhet, har på detta sätt ålagts kommunerna och landstingen. Samtidigt har kommuner och landsting genom den kommunala beskattningsrätten ett långtgående ansvar för finansieringen av verksamheterna.

Kommunsektorns skatteintäkter utgör ca två tredjedelar av de totala intäkterna. Staten bidrar till finansieringen av de kommunala verksamheterna genom det generella statsbidraget och genom riktade statsbidrag. För 2016 svarade respektive bidrag för 13 respektive 9 procent av intäkterna. Skatteintäkterna och det generella statsbidraget används på det sätt kommunerna och landstingen själva beslutar.

Mot den bakgrunden framhålls att det är svårt att följa upp hur de generella statsbidragen används och dra slutsatser om sambanden mellan storleken på de generella statsbidragen, fördelningen av dessa och enskilda kommuners och landstings ekonomiska resultat och finansiella ställning. Den uppföljning som görs tar därför i första hand sikte på den första delen av målet för utgiftsområdet, att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för

kommuner och landsting. Redovisningen omfattar bl.a. resursutvecklingen och det demografiska trycket, resultatutvecklingen i kommuner och landsting, utvecklingen av tillgångar och skulder och kommunsektorns köp av verksamhet från privata aktörer.

Av propositionen framgår att kommunsektorns konsumtionsutgifter ökade med 2,9 procent i fasta priser mellan 2015 och 2016. Det kan jämföras med genomsnittet mellan 2011–2015, som uppgick till 1,2 procent per år. Den demografiska utvecklingen bedöms ha stor betydelse för resursbehovet inom välfärdstjänster och därmed för kommunsektorns konsumtionsutgifter. Det ökade behovet till följd av demografiska förändringar beräknas ha motsvarat 0,8 procent per år i konsumtionsökning 2006–2015. Under den senare delen av perioden har behovet ökat, och 2016 beräknas det ha uppgått till 1,4 procent. Befolkningstillväxten framhålls ha varit hög under de senaste åren, framför allt beroende på flyktinginvandringen. Tillväxttakten har ökat i nästan alla kommuner.

Enligt propositionen har kommunsektorn sammantaget redovisat positiva resultat under en längre period. För 2016 redovisade kommunsektorn ett resultat före extraordinära poster på totalt 25 miljarder kronor. I stort sett alla kommuner redovisade ett positivt resultat. Både intäkterna och kostnaderna ökade relativt kraftigt. Intäkterna ökade bl.a. till följd av en stark utveckling av skatteintäkterna och de statliga bidrag som kommunerna fått för att finansiera de kostnader som det stora mottagandet av asylsökande och nyanlända gett upphov till, men också till följd av att kommunerna sålt fastigheter. Kostnaderna ökade något långsammare, vilket antas bero på att kommunerna ännu inte har hunnit anpassa verksamheterna till den starka befolkningsutvecklingen.

Även om det sammantagna resultatet är starkt framhålls att skillnaderna i resultat mellan enskilda kommuner och landsting kan vara stora. Kommunsektorn och enskilda kommuner och landsting bedöms dessutom stå inför olika utmaningar vad gäller t.ex. investerings- och verksamhetsbehov, skuldsättning och soliditet. För att hantera dessa utmaningar bedöms det som viktigt att kommuner och landsting redovisar positiva resultat som stärker deras ekonomiska förutsättningar.

De generella statsbidragen bedöms vara ett viktigt instrument för att bidra till kommunernas och landstingens möjlighet att driva verksamheten utifrån lokala förutsättningar. Utan bidragen skulle färre kommuner och landsting klara av att balansera intäkter och kostnader, vilket skulle ge sämre förutsättningar för dessa att klara sitt välfärdsuppdrag.

Av propositionen framgår vidare att de styrsignaler som kommunsektorn möter ska vara tydliga, innehålla så lite detaljreglering som möjligt och bidra till goda möjligheter för kommuner och landsting att planera sina verksamheter utifrån lokala behov och förutsättningar. Det kommunala utjämningsystemet bedöms också vara av central betydelse genom att bidra till målet om likvärdiga ekonomiska förutsättningar.

Politikens inriktning

Skatteintäkterna bedöms öka förhållandevis starkt 2017. År 2018–2020 bedöms tillväxten i sysselsättningen mattas av, och det kommunala skatteunderlaget väntas därmed motsvara den genomsnittliga ökningstakten under de senaste tio åren. Under samma period väntas de migrationsrelaterade bidragen minska kraftigt, som en följd av färre asylsökande och nyanlända. Regeringen bedömer att kommunsektorns goda resultat 2016 kommer att försämrats något t.o.m. 2020.

Den demografiska utvecklingen väntas innebära stora utmaningar för sektorn. Regeringens bedömning är att kommuner och landsting framöver behöver kunna hantera bl.a. en förändrad näringslivsstruktur, växande arbetsmarknadsregioner och klimatförändringar samt möta medborgarnas växande anspråk på valfrihet och likvärdig service av god kvalitet.

För att motverka kommunala skattehöjningar och nedskärningar inom välfärden bedömer regeringen att det behövs statliga tillskott till kommunsektorn de kommande åren. Utöver de tillskott som regeringen föreslår för 2018 anser regeringen att de generella statsbidragen permanent bör höjas med 5 miljarder kronor 2019 och med ytterligare 5 miljarder kronor 2020.

Regeringens bedömning är att de tillskott som nu föreslås kommer att innebära att sektorn kan fortsätta att stärka den generella välfärden och erbjuda en effektiv kommunal verksamhet av god kvalitet.

När det gäller det kommunala utjämningssystemet har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag (dir. 2016:91) att överväga om större samhällsförändringar i tillräcklig grad fångas upp av det nuvarande systemet. Uppdraget ska redovisas den 1 juni 2018.

I propositionen framhålls att riksdag och regering under de senaste åren beslutat om fler riktade statsbidrag till kommuner och landsting. De riktade bidragen anförs utgöra en stor och över tid ökande del av statens styrning av kommunsektorn. Mot den bakgrunden har regeringen inlett ett arbete för att uppnå en mer strategisk och ändamålsenlig användning av de riktade bidragen t.ex. genom att överföra riktade bidrag till generella och förenkla de befintliga riktade bl.a. när det gäller administration kopplade till bidragen. Regeringens ståndpunkt är att statens styrning som utgångspunkt bör sätta ramarna för verksamheten, utan att i detalj reglera hur den ska utföras.

Vidare anförs i propositionen att det ska vara ordning och reda i välfärden. Vinstjakten som incitament anses inte höra hemma där. Resurserna till välfärden ska komma brukarna, eleverna och barnen till del. Utgångspunkten för regeringens arbete är medborgarnas förväntningar på att de offentligt finansierade välfärdstjänsterna håller god och likvärdig kvalitet. Nuvarande system bedöms bl.a. ha bidragit till segregation, genom att vinstintresset beskrivs skapa incitament för att prioritera elever och patienter med mindre behov, på bekostnad av de med större behov. Regeringen har därför för avsikt att under mandatperioden föreslå en reglering som innebär att det ska krävas ett tillstånd för att privata aktörer som bedriver välfärdsverksamhet ska få

motta offentliga medel. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet och kommer enligt regeringen huvudsakligen att bygga på förslagen i betänkandet Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78).

Förslag till ramanslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2018 anvisar ramanslagen inom utgiftsområde 25 enligt tabell 1 nedan. För 2018 föreslås utgiftsområdet öka med 5,8 miljarder kronor till 111,4 miljarder kronor jämfört med 2017. Ökningen förklaras huvudsakligen av regeringens förslag om att kompensera kommuner och landsting för det intäktsbortfall som regeringens förslag om att sänka skatten för pensionärer genom att förstärka det förhöjda grundavdraget, medför på ca 4,4 miljarder kronor. Därutöver tillkommer bl.a. regleringar som föreslås med anledning av den kommunala finansieringsprincipen på ca 0,5 miljarder kronor.

Tabell 1 Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2018

Tusental kronor

Anslag	Belopp
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	99 808 388
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 070 047
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	6 950
1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000 000
1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet	500 000
Summa	111 385 385

Källa: Budgetpropositionen för 2018.

Anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 99,8 miljarder kronor 2018 till anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och landsting enligt lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och även som ett instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn.

Jämfört med 2017 innebär regeringens förslag en höjning av anslaget med ca 5,2 miljarder kronor. Höjningen avser i huvudsak kompensation för minskade skatteintäkter till följd av regeringens förslag om att sänka skatten för pensionärer, motsvarande ca 4,4 miljarder kronor. Regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen svarar för ca 0,5 miljarder kronor av höjningen och avser bl.a. en läsa-skriva-räkna-garanti, skolstart vid 6 års ålder och läroplans- och skollagsförändringar. Regeringen redovisar också att den har för avsikt att lämna förslag om en systematisk överlämning av information när elever flyttar mellan skolenheter för att undvika ogiltig frånvaro och öka genomströmningen och kvaliteten i gymnasieskolan. Vidare avser regeringen att lämna förslag om hur öppen redovisning av kostnader och intäkter på

skolenhetsnivå kan införas och hur offentlighetsprincipen kan införas i fristående förskolor och skolor samt i privat anordnad vuxenutbildning. För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande föreslår regeringen att anslaget ökas med totalt 72 miljoner kronor 2018. Dessa medel ingår i de 0,5 miljarder kronor som avser förslag om regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen. När det gäller redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå och hur offentlighetsprincipen kan införas i fristående förskolor och skolor samt i privat anordnad vuxenutbildning anförs i budgetpropositionen att regeringen avser att återkomma med förslag under innevarande riksdagsår. När det gäller förslag om systematisk överlämning av information anförs att regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen under våren 2018.

Anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Till anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader föreslår regeringen att riksdagen anvisar ca 4 070 miljoner kronor 2018. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner enligt lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Enligt en prognos från Statistiska centralbyrån (SCB) beräknas utjämningsbidragen uppgå till ca 4 070 miljoner kronor, varför regeringen föreslår att detta belopp anvisas. Jämfört med 2017 innebär det en höjning av anslaget med ca 179 miljoner kronor.

Anslaget 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer

Till anslaget 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer föreslår regeringen att riksdagen anvisar 6,95 miljoner kronor 2018.

Inom anslaget anvisas medel som får användas för statsbidrag till två organisationer inom det kommunalekonomiska området, Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Anslaget får vidare användas till insatser för utveckling av statens styrning av kommuner och landsting.

RKR är en ideell förening för normbildning i kommunala redovisningsfrågor med uppgift att främja god redovisningssed i enlighet med lagen (1996:614) om kommunal redovisning. Medlemmar i föreningen är staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som i avtal har förbundit sig att stödja föreningens verksamhet ekonomiskt med vardera 1,4 miljoner kronor per år. RKR har ansökt om statligt bidrag för 2018 års verksamhet med 1,4 miljoner kronor.

Även RKA är en ideell förening. Medlemmarna är staten och SKL. RKA tillhandahåller nyckeltal i en databas för jämförelser i kommunsektorn. Syftet med databasen är att stödja uppföljningen av måluppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting. Även i denna förening har medlemmarna i avtal förbundit sig att årligen stödja föreningens verksamhet

med högst 4,55 miljoner kronor vardera. RKA har ansökt om statligt bidrag för 2018 års verksamhet med 4,55 miljoner kronor.

För att kunna möta kommunernas utmaningar och förbättra styrningen i den offentliga sektorn och skapa mer effektiva verksamheter samt större nytta för medborgarna anses det viktigt med ett brett angreppssätt som omfattar flera olika metoder. Regeringen har därför påbörjat en tillfällig satsning för att förbättra styrningen av kommunsektorn, t.ex. genom åtgärder som har en forskningsinriktning eller som avser fördjupade kunskapssammanställningar. För dessa åtgärder beräknas 1 miljon kronor behövas årligen 2018–2020.

Anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 miljarder kronor 2018 till anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner och landsting. Stödet fördelas med 80 procent till kommunerna och 20 procent till landstingen. Vid fördelningen av medel mellan kommunerna ska antalet asylsökande och nyanlända i en kommun samt fördelningen mellan barn och vuxna i relation till kommunens befolkningstal beaktas. Vid fördelningen mellan landstingen ska hänsyn tas till antalet asylsökande och nyanlända i respektive landsting. Nivån på anslaget är oförändrad jämfört med 2017.

Anslaget 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet

Regeringen föreslår att ett nytt anslag 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet förs upp på statens budget och att riksdagen anvisar 500 miljoner kronor på anslaget 2018. Anslaget ska få användas för statsbidrag till kommuner och landsting som genomfört arbete mot långtidsarbetslöshet.

Stödet riktar sig till de kommuner och landsting som satsat på att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden. Alla kommuner och landsting ska kunna ta del av stödet beroende på hur många personer de anställer med hjälp av extratjänster. Anslaget ska vara kopplat till ett mål för antalet personer anställda med extratjänster den sista december 2017. För 2018 föreslår regeringen att 425 miljoner kronor avsätts till kommunerna och 75 miljoner kronor till landstingen. Om kommunen eller landstinget inte når upp till målet ska bidraget reduceras och fördelas mellan de kommuner och landsting som överträffar sina mål. Målet är satt i termer av antalet extratjänster i relation till antalet invånare i respektive kommun och landsting.

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2017/18:3851 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 ökas med 5 879 miljoner kronor 2018 utöver vad regeringen föreslår. Motionärerna vill att anslaget justeras för de reformer som motionärerna föreslår i sin budgetmotion och som påverkar kommunsektorns skatteintäkter. Därutöver vill motionärerna att ytterligare medel tillförs för en

utökning av jobbstimulansen i försörjningsstødet, införande av gratis förskola i lågstadiet, utökad undervisningstid i matematik, utökad lovskola, obligatorisk läxhjälp och kortat aktivitetsstöd. Motionärerna vill avskaffa avgiftsfri tandvård för unga där åldersgränsen höjs från 21 år till 22 år den 1 januari 2018 och från 22 år till 23 år den 1 januari 2019. Motionärerna avvisar också regeringens förslag om en läsa-skriva-räkna-garanti.

Vidare avvisar motionärerna regeringens förslag om att anvisa medel på ett nytt anslag 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet. I motionärernas budgetmotion presenteras en omläggning av arbetsmarknadspolitiken där extratjänsterna avskaffas helt, varför regeringens förslag här avvisas i sin helhet.

Liknande motionsyrkanden finns även i kommittémotion 2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 8, i partimotion 2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 19, i partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 30, 33, 35 och 36, i partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 3 och i kommittémotion 2017/18:3857 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 11–15.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2017/18:3065 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning minskas med 18 247 miljoner kronor 2018, jämfört med vad regeringen föreslår. Detta görs som en följd av att motionärerna vill att även pensionärerna ska omfattas av det befintliga jobbskatteavdraget, vilket väntas leda till ökade kommunala skatteintäkter, och som en följd av att motionärerna vill se lägre migrationsrelaterade utgifter.

Motionärerna avvisar regeringens förslag om att anvisa 7 miljarder kronor inom anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen och regeringens förslag om att anvisa 500 miljoner kronor på ett nytt anslag 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet.

I stället föreslår motionärerna att ett nytt anslag förs upp inom utgiftsområdet 9:4 Rätt till heltid och att 2,1 miljarder kronor anvisas för detta anslag.

När det gäller förslag om rätt till heltid finns liknande motionsyrkanden även i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 17, i kommittémotion 2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 13 och i kommittémotion 2017/18:2643 av Sven-Olov Sällström m.fl. (SD) yrkande 3.

Centerpartiet

I kommittémotion 2017/18:3706 av Emil Källström m.fl. (C) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 7 510 miljoner kronor 2018 utöver vad regeringen föreslår. De framhåller att det är av största vikt att kommunsektorn ges goda och långsiktiga förutsättningar att finansiera sin verksamhet och anpassa den efter lokalt

skiftande behov. Motionärerna vill bl.a. att anslaget ökas med 7 miljarder kronor genom att nu riktade statsbidrag omvandlas till generella statsbidrag.

Förändringen av anslaget förklaras också av att motionärerna kompenserar kommunsektorn för förändrade skatteintäkter och lönekostnader. Kommunsektorns inkomster regleras för detta genom att anslaget sammantaget ökas med ca 0,9 miljarder kronor. Motionärerna vill också att tidigare införda åtgärder återställs, som gratis glasögon till barn, kostnadsfri mammografi, avgiftsfri tandvård för unga, avgiftsfri öppenvård och höjd barndel inom riksnormen för försörjningsstödet, vilket innebär att anslaget minskas med ca 1,1 miljarder kronor.

Motionärerna vill vidare att det införs en extra timme i matematik på högstadiet, att samhällsorienteringen tidigareläggs och görs obligatorisk samt att jobbstimulansen i försörjningsstödet utökas. Regeringens förslag om bl.a. ekonomisk redovisning på skolenhetsnivå avvisas.

Sammantaget innebär det att anslaget ökas med 7 510 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslår 2018.

Motionärerna avvisar regeringens förslag till nytt anslag 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet på 500 miljoner kronor. Detta görs med anledning av att motionärerna vill att extratjänsterna avvecklas och ersätts av matchningsanställningar.

Liberalerna

I kommittémotion 2017/18:3796 av Mats Persson m.fl. (L) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 3 810 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslår 2018. Motionärerna vill att möjligheten att upprätthålla den offentliga servicen i hela landet ska värnas. Oavsett bostadsort ska individer ha rätt att få likvärdig kvalitet på vården, omsorgen, socialtjänsten och andra välfärdstjänster. De ekonomiska villkoren för kommuner och regioner behöver därför, enligt motionärerna, utjämnas när det gäller faktorer som inte går att påverka. Motionärerna vill att ett antal öknings av statsbidraget, som enligt motionärerna syftar till att förstärka uppgifter som de anser bör skötas av kommuner och landsting, avskaffas respektive avvisas. Det gäller bidrag för glasögon till barn mellan 8 och 9 år, tandvård för unga vuxna, avgiftsfri öppenvård för personer över 85 år, prao i årskurs 8 och 9 samt avgiftsfri screening mot bröstcancer. Det innebär att anslaget minskas med 1 miljard kronor. I motionen framhålls att en ökning av ovillkorade statsbidrag alltid måste vägas mot risken för att pengarna används till att täcka underskott i kommunerna snarare än till välfärdens kärna. Motionärerna anser att andra sätt att stödja kommuner och landsting bör prioriteras, och de vill därför att den tidigare beslutade resursförstärkningen till landstingen om 500 miljoner kronor avskaffas.

Anslaget förändras vidare som en följd av att motionärerna vill att jobbstimulansen och riksnormen i försörjningsstödet höjs, att skolplikten för nyanlända förlängs och att sommarlovet förkortas för denna grupp, att antalet

undervisningstimmar i grundskolan ökar, att antalet undervisningstimmar i matematik på högstadiet blir fler och att digitaliseringen av de nationella proven påskyndas. För detta utökas anslaget med ca 5,5 miljarder kronor.

Motionärerna avvisar regeringens förslag om insatser för nyanlända elever i grundskolan, en läsa-skriva-räkna-garanti och förslag som bygger på Skolkommissionens förslag till ändringar, vilket innebär att anslaget minskas med ca 0,2 miljarder kronor.

Sammantaget innebär detta att anslaget ökas med 3 810 miljoner kronor 2018, jämfört med vad regeringen föreslår.

Motionärerna avvisar regeringens förslag till nytt anslag 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet på 500 miljoner kronor. I stället vill motionärerna att reformer prioriteras som stärker långtidsarbetslösas möjligheter till jobb på den ordinarie arbetsmarknaden.

När det gäller förslag om att utöka jobbstimulansen i försörjningsstödet finns liknande motionsyrkanden även i kommittémotion 2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6 och i partimotion 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2017/18:3871 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning minskas med 25 467 miljoner kronor 2018, jämfört med vad regeringen föreslår.

Utvecklingen av skatteunderlaget framhålls som det mest betydelsefulla för att kommuner och landsting ska kunna uppehålla och utveckla välfärden. Den politik som regeringen vill föra bedöms inte vara jobbskapande reformer, utan i stället tillförs generella bidrag som enligt motionärerna inte kommer att lösa de långsiktiga välfärdsutmaningarna.

Statliga styrsystem som främjar en god hushållning av gemensamma resurser bedöms som avgörande för kommunsektorn, varför effektivitet och ändamålsenlighet anses vara viktiga parametrar när reformer och riktlinjer beslutas. Prestationsbaserade ersättningar som överlåter åt landsting och kommuner att själva välja lämpliga metoder framhålls som exempel på god statlig styrning. Därför vill motionärerna att tidigare aviserade resursförstärkningar för 2018 minskas med 3 miljarder kronor 2018. I motionen anförs att skatten på pension och arbete ska vara lika och att detta ska regleras så att kommuner och landsting inte drabbas av skattebortfall, vilket innebär att anslaget minskas med 22 miljarder kronor. Vidare vill motionärerna avskaffa tidigare beslut om kostnadsfri mammografi, gratis tandvård för unga vuxna och kostnadsfri sjukvård för personer över 85 år. Det innebär att anslaget minskas med ca 0,8 miljarder kronor. Motionärerna vill i stället att det införs en jobbstimulans i försörjningsstödet, kompensation för dagbarnvårdare och simundervisning på idrottstimmen, vilket innebär att anslaget ökas med ca 0,3 miljarder kronor.

Sammantaget innebär detta att anslaget minskas med 25 467 miljoner kronor 2018, jämfört med vad regeringen föreslår

Sammanställning av förslag till ramanslag

I tabell 2 nedan redovisas regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområde 25.

Tabell 2 Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2018

Miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen					KD
		M	SD	C	L		
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	99 808	+5 879	-18 247	+7 510	+3 810	-25 467	
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 070						
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	7						
1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000		-7 000				
1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet	500	-500	-500	-500	-500		
<i>Nytt anslag</i>							
99:1 Rätt till heltid			+2 100				
Summa för utgiftsområdet	111 385	+5 379	-23 647	+7 010	+3 310	-25 467	

Källor: Budgetpropositionen för 2018, Moderaternas utgiftsområdesmotion 2017/18:3851, Sverigedemokraternas utgiftsområdesmotion 2017/18:3065, Centerpartiets utgiftsområdesmotion 2017/18:3706, Liberalernas utgiftsområdesmotion 2017/18:3796 och Kristdemokraternas utgiftsområdesmotion 2017/18:3871.

Kompletterande information

Avlämnade propositioner med koppling till den kommunala finansieringsprincipen

Proposition 2017/18:9 Förlängd skolplikt genom skolstart vid sex års ålder

Den 18 september överlämnade regeringen proposition 2017/18:9 till riksdagen. I propositionen föreslås en ändring i skollagen så att skolplikten för barn bosatta i Sverige ska inträda ett år tidigare än i dag, dvs. redan höstterminen det kalenderår då barnet fyller sex år. Skolplikten i Sverige förlängs därmed med ett år och blir i regel tioårig. Enligt propositionen innebär förslaget en kostnadsökning för kommunerna som totalt beräknas uppgå till 75 miljoner kronor 2018. Vidare framhålls att enligt den kommunala

finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna åtföljas av en statlig finansiering. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. I budgetpropositionen för 2018 (utg.omr. 25 Allmänna bidrag till kommuner) föreslår regeringen att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 75 miljoner kronor 2018 med anledning av förslaget. Lagförslaget har behandlats i utbildningsutskottet under hösten och beslutades i kammaren den 15 november (bet. 2017/18:UbU7, rskr. 2017/18:43). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Proposition 2017/18:18 Läsa, skriva, räkna – en åtgärdsgaranti

Den 22 september överlämnade regeringen proposition 2017/18:18 till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen att det införs bestämmelser i skollagen (2010:800) om en åtgärdsgaranti i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Syftet med åtgärdsgarantin är att en elev i behov av stöd, tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov. Enligt propositionen ska kommunerna ersättas ekonomiskt för åtgärdsgarantin enligt finansieringsprincipen. Av propositionen framgår att regeringen i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) beräknat att 130 miljoner kronor ska avsättas för införandet av bestämmelserna om en åtgärdsgaranti fr.o.m. 2018. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. I budgetpropositionen för 2018 (utg.omr. 25 Allmänna bidrag till kommuner) föreslår regeringen att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 130 miljoner kronor 2018 med anledning av förslaget. Lagförslaget behandlas i utbildningsutskottet under hösten (bet. 2017/18:UbU10) och kommer att debatteras och beslutas i kammaren den 31 januari 2018.

Proposition 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

Den 6 oktober överlämnade regeringen proposition 2017/18:24 till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att en huvudman för en grundskola eller specialskola ska ansvara för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas under sammanlagt minst tio dagar för alla elever i grundskolan fr.o.m. årskurs 8 och fr.o.m. årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner. Enligt propositionen innebär förslaget ett utökat åtagande för kommunerna, varför finansieringsprincipen ska tillämpas. Regeringen beräknar kostnaden till 15 miljoner kronor 2018. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. I budgetpropositionen för 2018 (utg.omr. 25 Allmänna bidrag till kommuner) föreslår regeringen att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 15 miljoner kronor 2018 med anledning av förslaget. Lagförslaget behandlas i utbildningsutskottet under hösten (bet. 2017/18:UbU9). Det finns ännu inget datum klart för när lagförslaget kommer att debatteras och beslutas.

Ekonomirapporten, oktober 2017 – om kommunernas och landstingens ekonomi

I oktober 2017 presenterade SKL sin rapport om kommunernas och landstingens ekonomi. I rapporten konstateras att kommunerna redovisade ett mycket starkt resultat 2016 medan landstingens resultat var väsentligt svagare. Landstingen bedöms vara sämre rustade än kommunerna för att klara den framtida demografiska utvecklingen där behoven bedöms växa väsentligt snabbare än skatteintäkterna i både landsting och kommuner. Trots en stark konjunktur kommer resultaten enligt beräkningarna att försämrats för både kommuner och landsting i år. Investeringstycket bedöms vara stort som en följd av den växande befolkningen och behovet av att renovera eller ersätta äldre lokaler och anläggningar. I rapporten framhålls att kostnaderna ökar väsentligt snabbare än det reala skatteunderlaget fr.o.m. 2015. Enligt bedömningarna kommer det att krävas omfattande effektiviseringar för att klara såväl ekonomin som kvaliteten i verksamheterna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att riksdagen den 22 november 2017 sa ja till regeringens budgetförslag för 2018. Därmed beslutade riksdagen om ramar för de 27 utgiftsområdena. Ramen för utgiftsområde 25 fastställdes till 111,4 miljarder kronor för 2018. De förslag till anslag inom utgiftsområdet som är högre än den beslutade ramen kan inte bifallas vid behandlingen av utgiftsområdet. Utskottet noterar att Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna har anslagsförslag som är högre än den ram som fastställts av riksdagen. Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lämnat anslagsförslag som understiger ramen med ca 23 respektive 25 miljarder kronor.

Utskottet har tagit del av regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och kan notera att det finns svårigheter med att följa upp hur de generella statsbidragen används och att dra slutsatser om sambanden mellan storleken på de generella statsbidragen, fördelningen av dessa och enskilda kommuners och landstings ekonomiska resultat och finansiella ställning. Liksom tidigare vill utskottet framhålla att resultatredovisningen är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen. Utskottet vill därför understryka vikten av att regeringen kan analysera och dra generella slutsatser om sambanden mellan statsbidragen och måluppfyllelsen för utgiftsområdet.

Utskottet delar de slutsatser som regeringen redovisar i budgetpropositionen om att de generella statsbidragen är ett viktigt instrument för att bidra till kommunernas och landstingens möjlighet att driva verksamhet utifrån lokala förutsättningar. Som regeringen redovisar anser också utskottet att den förstärkning av de generella statsbidragen som gjordes 2015 har bidragit till att skapa goda ekonomiska förutsättningar för kommunsektorn.

I likhet med regeringen kan utskottet konstatera att kommunsektorn redovisat positiva resultat under en längre period och att dess ekonomi varit

relativt god under de senaste åren. Samtidigt noterar utskottet att den demografiska utvecklingen framöver väntas innebära stora utmaningar för sektorn. Även medborgarnas växande anspråk på likvärdig service av god kvalitet och stora investeringsbehov är exempel på risker och utmaningar som är kopplade till sektorns ekonomiska situation. Samtidigt noterar utskottet att det kommunala skatteunderlaget inte förväntas öka skatteinkomsterna i samma utsträckning som kommunsektorns utgifter förväntas öka.

Utskottet anser att det är viktigt att det gemensamma samhällsbygget fortsätter och att den generella välfärden stärks. Kommuner och landsting ansvarar för en stor del av de skattefinansierade välfärdstjänsterna inom vård, skola och omsorg, och utgör därmed en viktig del av den svenska ekonomin. För att kommunsektorn ska kunna bedriva dessa verksamheter med hög effektivitet och hög kvalitet är det av stor vikt att sektorn ges goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar, vilket också är målet med utgiftsområdet.

Mot den bakgrunden vill utskottet framhålla den permanenta höjning av statsbidragen om 10 miljarder kronor som sektorn tillförts fr.o.m. 2017. Omfattande medel har tillförts kommuner och landsting för att stärka deras möjligheter att möta de utmaningar de står inför. Enligt utskottet innebär de medel som regeringen nu föreslår anvisas till kommuner och landsting att sektorn kan fortsätta att stärka den generella välfärden och erbjuda en effektiv kommunal verksamhet av god kvalitet.

I sammanhanget kan också nämnas att kommunsektorn tillförs medel utöver de som anvisas inom utgiftsområde 25, i form av riktade statsbidrag till specifika verksamhetsområden. Dessa medel anvisas inom andra utgiftsområden; t.ex. anvisas 3 miljarder kronor 2018 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för att skapa en mer tillgänglig vård och för att stödja landstingen när det gäller att skapa bättre förutsättningar för personalen inom vården.

Utskottet vill även framhålla den tioåriga mångmiljardsatsning som införs den 1 januari 2018 där medel anvisas inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Denna satsning kommer att beröra många bruksorter, glesbygdskommuner, stadsdelar och förorter runt om i Sverige. Dessa medel ska kunna sökas av kommuner som har områden som karaktäriseras av exempelvis hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och lågt valdeltagande. Användningen av medlen bedöms komma att se olika ut i olika områden, men insatser för jobb, utbildning, service och fritid samt sociala insatser ska vara i centrum. Utskottet noterar också att det s.k. Klimatklivet för stöd till kostnadseffektiva klimatinvesteringar förlängs och förstärks i syfte att stimulera klimatarbetet på lokal och regional nivå och att medel för detta anvisas inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. I sammanhanget kan också nämnas att 1 miljard kronor per år 2018–2029 anvisas inom utgiftsområde 22 Kommunikationer inom ramen för det stadsmiljöavtal som finns som ett stöd till kommuner och landsting för att främja hållbara stadsmiljöer.

Liksom regeringen anser utskottet att de generella statsbidragen ska vara utgångspunkten när staten fördelar pengar till kommunsektorn, men att det finns tillfällen när riktade statsbidrag är lämpliga att använda.

Utskottet kan också notera att regeringen för upp ett nytt anslag inom utgiftsområdet, anslaget 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet. Anslaget syftar till att stödja de kommuner och landsting som anställer personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket utskottet välkomnar.

Budgetpropositionens förslag till anslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Enligt utskottet är förslagen väl avvägda och skapar goda förutsättningar för kommuner och landsting att bedriva viktiga välfärdstjänster såsom sjukvård, äldreomsorg och skola. Med detta tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 25 och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

Den kommunala finansieringsprincipen

I budgetpropositionen redovisar regeringen att den har för avsikt att lämna förslag om olika åtgärder som påverkar kommunerna, t.ex. rörande skolan. Enligt budgetpropositionen kommer förslagen att lämnas till riksdagen under innevarande riksdagsår och våren 2018. Samtidigt föreslår regeringen i budgetpropositionen att medel nu beslutas för 2018 för att reglera förslagets effekter på kommunsektorn enligt den kommunala finansieringsprincipen.

I budgetpropositionen omnämns också ett flertal propositioner med lagförslag som har lämnats som särpropositioner. Dessa propositioner aktiverar enligt budgetpropositionen den kommunala finansieringsprincipen och är beaktade i beräkningen av anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning. Dessa propositioner behandlas således separat från utgiftsområde 25 där medel enligt kommunala finansieringsprincipen avsätts.

Utskottet har tidigare framhållit betydelsen av att regeringen lämnar lagförslag med budgetpåverkan så att syftet med rambeslutsprocessen och det samlade prioriteringstillfället värnas. I huvudsak har detta gällt lagstiftning om skatter. När det gäller utgiftsområde 25 kompliceras frågan om förhållandet mellan lagstiftning och budget av att den kommunala finansieringsprincipen kräver två beslut som är formellt oberoende av varandra, ett om själva åtgärden och ett annat om statsbidragen. Dessutom kan också besluten om anslag inom utgiftsområde 25 och lagförslagen fattas på olika sidor om årsskiftet. Detta försvårar arbetet med att hålla ihop statens budget med de lagförslag som har en koppling till statens budget för det kommande budgetåret.

I det nyligen avlämnade betänkandet från Kommittén om en tydligare budgetprocess (SOU 2017:78) redovisas bedömningen att lagförslag som aktiverar den kommunala finansieringsprincipen bör inkluderas i anslagsbesluten i steg två i riksdagens budgetprocess för att minska risken för motstridiga beslut. Kommittén var dock inte enig i sina ställningstaganden, och den nu aktuella situationen då lagförslag som påverkar den kommunala

finansieringsprincipen behandlas av riksdagen efter årsskiftet kan sägas falla utanför de situationer som togs upp av budgetprocesskommittén.

Utskottet vill därför i detta sammanhang återigen framhålla betydelsen av att regeringen lämnar lagförslag med budgetpåverkan så att syftet med rambeslutsprocessen och det samlade prioriteringstillfället värnas, och att detta också bör gälla när den kommunala finansieringsprincipen aktiveras.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 25 (M)

Elisabeth Svantesson (M), Maria Plass (M), Niklas Wykman (M) och Anette Åkesson (M) anför:

Kommuner och landsting står inför betydande utmaningar under kommande år. Behovet av bostäder, skolor, vård och omsorg ökar samtidigt som utvecklingen vad gäller ökad sysselsättning och ökade skatteintäkter inte självfallet följer med om inte kraftfulla reformer för fler i arbete genomförs.

Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. För Moderaterna är det självklart att inte någon eller några delar av budgeten bör brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion2017/18:3851 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M).

Bokslutet efter åtta år i regering visar på att Alliansens ekonomiska politik och välfärdspolitik har fungerat och gått hand i hand. Alliansens ekonomiska politik bedöms ha lett till kraftiga sysselsättningsökningar jämfört med när Alliansen tillträdde. Enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst har vård, skola och omsorg samtidigt stärkts med mer än 100 miljarder kronor i fasta priser. Resurserna för både vård, skola och omsorg har också ökat per invånare. Denna politik behöver nu återupprepas för att klara välfärdens behov.

Kommunsektorns skatteintäkter utgör mer än två tredjedelar av de totala inkomsterna, resten utgörs av kommunala avgifter och av statsbidrag. Därför är långsiktigt ökade skatteinkomster som uppstår genom tillväxt och ökad sysselsättning viktigare för kommunernas ekonomi än ökade statsbidrag. En god utveckling av Sveriges ekonomi innebär att kommunernas inkomster ökar. Ökade resurser till välfärden bygger på att vi bryter det utanförskap som nu fördjupas, framförallt på grund av den bristande integrationen. Därför är de jobbförslag som Moderaterna förespråkar centrala för att välfärdens resurser ska öka. Inträdesjobben sänker trösklarna in till arbetsmarknaden och gör att nyanlända snabbare kommer i arbete. Jobbskatteavdraget, tillsammans med den stora bidragsreform som Moderaterna föreslår, ökar både sysselsättningen och antalet arbetade timmar och en höjd brytpunkt leder till att det lönar sig bättre att arbeta mer. Det ger två effekter för kommunerna. Dels ökar skatteintäkterna samtidigt som bidragskostnaderna minskar när fler arbetar mer samt fler går från utanförskap till arbete, dels ökar tillgången på

kvalificerad arbetskraft som lärare, sjuksköterskor och socialsekreterare när det lönar sig bättre för dem att gå upp i arbetstid och arbeta mer.

Det finns dock anledning till att utöver detta stärka välfärdens finansiering från statligt håll. Vi anser att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör ökas med 5,9 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag, dels för att justera för de bidragsreformer vi genomför och som påverkar kommunsektorns ekonomi, dels för att stärka integrationsinsatserna och för att höja ambitionsnivån i den svenska skolan – vi föreslår exempelvis en timme mer i skolan i lågstadiet, mer matte i högstadiet, utökad lovskola, obligatorisk läxhjälp samt utbyggd förskola för barn i hem med föräldrar som har långvarig bidragsförsörjning. Utöver dessa generella bidrag till kommunsektorn tillför Moderaterna stora resurser till skolan, vården och omsorgen genom riktade statsbidrag inom andra utgiftsområden.

I vår budgetmotion redovisade vi en omläggning av arbetsmarknadspolitiken där extratjänsterna avskaffades helt. Därför anser vi att anslaget 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet bör minskas med 500 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

2. Anslag inom utgiftsområde 25 (SD)

Oscar Sjöstedt (SD) och Dennis Dioukarev (SD) anför:

Eftersom riksdagen den 22 november 2017 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 25. Sverigedemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vi står fast vid att anslagen inom utgiftsområde 25 borde ha utformats i enlighet med förslagen i motion 2017/18:3065 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD).

Vi anser att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör justeras ned med 18,2 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Detta är en följd av att de kommunala skatteintäkterna ökar som ett resultat av att vi anser att pensionärer ska omfattas av jobbskatteavdraget.

I dag ger staten stora ersättningar till kommunerna för de ökade kostnader de beräknas få till följd av det stora mottagandet av nyanlända. Det är Sverigedemokraternas mening att dessa kostnader bör kunna minskas avsevärt, varför anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen bör minskas med de 7 miljarder kronor som regeringen föreslås ska anvisas. Även regeringens förslag om att föra upp ett nytt anslag 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet bör avvisas. I stället bör ett nytt anslag 9:4 Rätt till heltid föras upp på statens budget med 2,1 miljarder kronor. I dag arbetar många inom offentlig sektor deltid trots att de hellre skulle vilja arbeta heltid. Vi anser att alla borde ha rätt att arbeta heltid.

3. Anslag inom utgiftsområde 25 (C)

Peter Helander (C) anför:

Eftersom riksdagen den 22 november 2017 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 25. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Jag står fast vid att anslagen inom utgiftsområde 25 borde ha utformats i enlighet med förslagen i motion 2017/18:3706 av Emil Källström m.fl. (C).

Det innebär att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 7,5 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Förändringen av anslaget är ett resultat av flera olika åtgärder. Bland annat ökas anslaget med 7 miljarder kronor som en följd av att riktade statsbidrag ersätts med generella statsbidrag.

Ansvar för en stor del av de viktigaste politiska frågorna ligger på kommuner och landsting, t.ex. skolan, sjukvården och kollektivtrafiken. Om Sverige ska fungera måste kommuner och landsting ges förutsättningar att fungera. Politiker på nationell nivå är dock benägna att försöka detaljstyra lokalpolitiken, vilket ofta resulterar i förslag om riktade statsbidrag som bakbinder den lokala nivån. Centerpartiet arbetar därför efter principen att riktade statsbidrag i så stor utsträckning som möjligt ska omvandlas till generella statsbidrag. Det skapar också ett ökat utrymme för effektivisering.

Centerpartiet säger nej till flera av regeringens förslag om att öka det generella statsbidraget. Därutöver regleras det generella statsbidraget som en följd av bl.a. de skatteförändringar som Centerpartiet vill genomföra. Netto innebär detta att anslaget ökas med 7,5 miljarder kronor jämfört med vad regeringen föreslår.

I vår budgetmotion redovisade vi en omläggning av arbetsmarknadspolitiken där extratjänsterna avskaffades helt. Därför anser vi att anslaget 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet bör minskas med 500 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

4. Anslag inom utgiftsområde 25 (L)

Mats Persson (L) anför:

Eftersom riksdagen den 22 november 2017 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den som Liberalerna önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 25. Liberalernas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Jag står fast vid att anslagen inom utgiftsområde 25 borde ha utformats i enlighet med förslagen i motion 2017/18:3871 av Mats Persson m.fl. (L).

Det innebär att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 3,8 miljarder kronor jämfört med vad regeringen föreslår. Förändringen av anslaget förklaras av flera olika åtgärder. Liberalerna avvisar ett antal utökningar av statsbidraget som syftar till att förstärka ansvaret för uppgifter som rimligen bör skötas av kommuner och landsting, t.ex. glasögon för barn mellan 8 och 19 år, tandvård för vuxna och avgiftsfri öppenvård för personer över 85 år.

Vi delar dock uppfattningen att det finns många angelägna behov i kommuner och landsting som det finns anledning att stödja med statsbidrag. Samtidigt måste en ökning av ovillkorade statsbidrag alltid vägas mot risken att pengarna används för att täcka underskott i kommunerna snarare än till välfärdens kärna. Därför avvisas den ospecificerade anslagsökningen om 500 miljoner kronor till landstingen. I stället vill vi se en förnyad kömiljard för att korta ned väntetiderna i sjukvården.

Andra åtgärder som förklarar anslagets förändring jämfört med regeringens förslag är bl.a. att vi vill se en förlängd skolplikt och ett kortare sommarlov för nyanlända samt öka antalet undervisningstimmar i grundskolan. Netto innebär det att anslaget ökas med 3,8 miljarder kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår.

Liberalerna avvisar också regeringens förslag om att anvisa 500 miljoner kronor på anslaget 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet eftersom vi anser att bidraget kommer för sent för att kunna göra någon praktisk skillnad.

5. Anslag inom utgiftsområde 25 (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Eftersom riksdagen den 22 november 2017 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den som Kristdemokraterna önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 25. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Jag står fast vid att anslagen inom utgiftsområde 25 borde ha utformats i enlighet med förslagen i motion 2017/18:3871 av Jakob Forssmed m.fl. (KD).

Kommuner och landsting ansvarar för stora delar av det som är välfärdens viktiga verksamheter, som skola, sjukvård och social omsorg. För att kommuner och landsting ska kunna uppehålla och utveckla välfärden är det avgörande hur sysselsättningen och därmed skatteunderlaget utvecklas. Med regeringens politik genomförs inga jobbskapande reformer, utan i stället tillförs generella bidrag som inte kommer att lösa de långsiktiga välfärdsutmaningarna.

Vi i Kristdemokraterna anser att statliga styrsystem, som främjar en god hushållning av gemensamma resurser, är avgörande för kommunsektorn, varför effektivitet och ändamålsenlighet är viktiga parametrar när reformer

och riktlinjer beslutas. Prestationsbaserade ersättningar som överlåter åt landsting och kommuner att själva välja lämpliga metoder är exempel på god statlig styrning. Därför avvisar vi regeringens tidigare aviserade resursförstärkningar för 2018 på 3 miljarder kronor.

En följd av att vi vill likställa skatten på pension och arbete - och de justeringar som följer av denna reform - är att kommunernas och landstingens ekonomi stärks med 22 miljarder kronor. För att utjämna den effekten minskas anslaget 1:1, Kommunalekonomisk utjämning, med motsvarande belopp. Det gör att kommunerna och landstingens ekonomi inte påverkas av reformens utformning. Andra åtgärder som vi anser borde ha genomförts är ett avskaffande av tidigare beslut om kostnadsfri mammografi, gratis tandvård för unga vuxna och kostnadsfri sjukvård för personer över 85 år. Det innebär att anslaget minskas med ca 0,8 miljarder kronor. Vi föreslår istället andra och mer verkningsfulla vård- och omsorgssatsningar under UO9. I stället borde det ha införts en jobbstimulans i försörjningsstödet, kompensation för dagbarnvårdare och simundervisning på idrottstimmen, vilket innebär att anslaget ökas med ca 0,3 miljarder kronor. Netto innebär det att anslaget minskas med 25 467 miljoner kronor 2018, jämfört med vad regeringen föreslår.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 25:

1. Riksdagen anvisar för budgetåret 2018 ramanslagen under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad jobbstimulans och ökade aktivitetskrav i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jobbstimulans, skärpt aktivitetskrav och hembesök i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett stimulansbidrag för att utöka deltidstjänster till heltid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utökad möjlighet till heltid inom hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna till heltidstjänst inom offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka jobbstimulansen till 40 procent och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3065 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad möjlighet till förskola för barn i familjer med försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lovskola och kollo för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i årskurs 6–9, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad jobbstimulans i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en jobbstimulans om 40 % och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3706 av Emil Källström m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1.

2017/18:3796 av Mats Persson m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3851 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3857 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på förskola för barn i familjer med försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på mer undervisningstid på lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på mer matematik på högstadiet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på lovskola och sommarkollo och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3871 av Jakob Forssmed m.fl. (KD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
			M	SD	C	L	KD
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	99 808 388	+5 879 000	-18 246 600	+7 510 000	+3 810 000	-25 467 000
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 070 047					
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	6 950					
1:4	Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000 000		-7 000 000			
1:5	Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet	500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	
	<i>Nya anslag</i>						
99:1	Rätt till heltid			+2 100 000			
Summa för utgiftsområdet		111 385 385	+5 379 000	-23 646 600	+7 010 000	+3 310 000	-25 467 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2018 inom
utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	±0	99 808 388
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	±0	4 070 047
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	±0	6 950
1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	±0	7 000 000
1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet	±0	500 000
Summa för utgiftsområdet	±0	111 385 385